

§ 375

Sosiaalilautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Eija Loukoilan toivomusponnosta yhteisöllisen avohoidon toimintamuotojen ja palveluasuntojen järjestämisestä

Palautettiin 20.11.2012

HEL 2012-010138 T 00 00 03

Päätös

Sosiaalilautakunta päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi siten, että tuodaan esiin myös palvelujonot erityisesti vanhuspalveluiden kohdalla huomioiden myös ruotsinkieliset palvelut.

Käsittely

Palautusehdotus:

Terhi Mäki: Palautetaan uudelleen valmisteltavaksi siten, että tuodaan esiin myös palvelujonot erityisesti vanhuspalveluiden kohdalla huomioiden myös ruotsinkieliset palvelut.

Kannattaja: Sara Paavolainen

1 äänestys

JAA-ehdotus: Asian käsittelyä jatketaan.

EI-ehdotus: Palautetaan uudelleen valmisteltavaksi siten, että tuodaan esiin myös palvelujonot erityisesti vanhuspalveluiden kohdalla huomioiden myös ruotsinkieliset palvelut.

Jaa-äännet: 0

Ei-äännet: 11

Gunvor Brettschneider, Andreas Helminen, Sirkku Ingervo, Jouko Kajanoja, Terhi Mäki, Sara Paavolainen, Heidi Ruhala, Riitta Skoglund, Antti Valpas, Olli Valtonen, Mikko Virkamäki

Terhi Mäen palautusehdotus voitti asian käsittelyn jatkamisen äänin 11-0.

Esittelijä

sosiaalijohtaja
Paavo Voutilainen

Lisätiedot

Tuula Poikonen, vammaistyön päällikkö, puhelin: 310 43149
tuula.poikonen(a)hel.fi

Päätösehdotus

Sosiaalilautakunta päättäneen antaa pitkäaikaista tukea tarvitsevien vanhusten, vammaisten ja mielenterveys- ja päihdeongelmaisten avohoidon toimintamuotojen ja palveluasuntojen riittävyttä koskevasta Eija Loukoilan toivomusponnosta seuraavan sisältöisen lausunnon.

Sosiaalilautakunta pitää tärkeänä Eija Loukoilan esittämää näkökulmaa yhteisöllisyyden merkityksestä.

Sosiaalilautakunta toteaa edelleen, että yhteisöllisyys ja syrjäytymisen ehkäisy sisältyvät keskeisenä näkökulmana sosiaaliviraston ja tulevan sosiaali- ja terveysviraston toimintaan.

Vanhusten palvelut

Pitkäaikaista tukea ja huolenpitoa tarvitseville vanhuksille järjestetään yhteisöllisiä avohoidon toimintamuotoja ja palveluasumista.

Helsingissä on noin 19 vanhusten päivätoimintayksikköä. Ne on tarkoitettu kotona asuville vanhuksille, joilla on erilaisia hyvinvointia heikentäviä toiminnan rajoitteita. Päivätoimintaan osallistutaan 2-3 päivänä viikossa ja kuljetukset päivätoimintaan on järjestetty. Tavoitteena on tukea ja edistää asiakkaan psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Vanhusten päivätoimintaan sisältyy mm. huolenpitoa, virkistystä ja aterioita. Palvelukeskukset ovat kaikille eläkeläisille ja työttömille avoimia matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja. Palvelukeskuksissa on tarjolla mm. virkistys- ja harrastustoimintaa, opintopiirejä ja ohjattuja liikuntaryhmiä. Palvelukeskuksissa on myös tietokoneen käyttömahdollisuus, atk-opastusta sekä sosiaali- ja terveysneuvontaa. Palveluasuminen on tarkoitettu henkilöille, jotka eivät enää selviä omissa kodeissaan. Palveluasumista järjestetään itsenäisissä asunnoissa tai ryhmäkotimuotoisessa asumisyksikössä.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut, asunnottomien palvelut

Mielenterveysasiakkaiden palveluasumista on lisätty vuosittain. Tänä vuonna hankitaan myös ns. kevyttä (light care) palveluasumista Niemikotisäätiöltä.

Asunnottomille, joilla monella on mielenterveys- ja päihdeongelma, on perustettu tuetun asumisen yksiköitä, joissa asukas saa yksilöllistä tukea. Joissakin yksiköissä noudatetaan yhteisöllisen asumisen periaatteita. Yksiköissä on kehitetty myös työtoimintaa, jotta asukkailla on mielekästä tekemistä.

Päihdehuollon palveluverkon kehitystyössä painotetaan ehkäisyä ja varhaista tukea sekä avopalveluja. A-klinikoilla on tarjolla ryhmämuotoista kuntoutusta erilaisille asiakasryhmille. Päivätoimintakeskusten rooli päihteettömän elämän tukena on myös merkittävä. Päivätoiminta on kustannustehokasta ja asiakasläheistä matalan kynnyksen toimintaa. Sosiaalivirastolla on päihdekuntoutujille suunnattuja päivätoimintakeskuksia eri puolilla kaupunkia.

Vammaisten palvelut

Vammaisten ja kehitysvammaisten henkilöiden asumispalveluista suuri osa perustuu eri tavoin järjestettyyn yhteisölliseen asumiseen. Vammaispalvelulain mukaisen palveluasumisen asiakkaista noin kaksi kolmasosaa asuu erilaisissa yhteisöllisissä palvelumuodoissa, kehitysvammaisten asumispalvelut ovat perustuneet lähes kokonaan ryhmäkotiasumiseen eli yhteisöasumiseen.

Kehitysvammaisten yksilöllisen asumisen (ASU) hankkeessa on kuultu kehitysvammaisia henkilöitä ja heidän perheitään ja otettu huomioon heidän toiveitaan jo suunnitteluvaiheessa. Uudet ryhmäkodit on suunniteltu siten, että asukkaalla on mahdollisuus sekä itsenäisyyteen että yhteisöllisyyteen. Tilaratkaisut perustuvat siihen, että asukkailla on käytössään henkilökohtaisen asuntonsa lisäksi mahdollisuus yhteistilojen käyttöön.

Ryhmäasumisen lisäksi kehitetään kevyitä ja entistä yksilöllisempiä, lähipalveluihin tukeutuvia asumispalveluja. Itsenäisyyden lisääntyessä varmistetaan eri keinoin, että yksilöllisyys ei johda syrjäytymiseen.

Sekä vammaisille että kehitysvammaisille henkilöille on tarjolla yhteisömuotoista päivätoimintaa. Monimuotoisen päivätoiminnan kehittäminen sisältyy mm. ASU-suunnitelmaan. Uutena tapana järjestää päivätoiminnan palveluja pilotoidaan henkilökohtaista budjetointia. Henkilökohtaisen budjetin avulla henkilö voi suunnitella oman päivätoimintansa nykyistä yksilöllisemmin ja suuntautua laajemmin ympäröivään yhteiskuntaan. Päivätoiminnan palveluja järjestetään kaikille palvelua hakeville henkilöille.

Henkilökohtainen apu, kuljetuspalvelut ja kuljetustuki mahdollistavat suurelle joukolle vanhus- ja vammaisasiakkaita pääsyn kodin ulkopuolisiin toimintoihin ja näin osaltaan ehkäisevät syrjäytymistä.

Edellisten lisäksi sosiaalivirasto tukee järjestöavustuksin yhdistyksiä ja järjestöjä, jotka kehittävät monipuolista yhteisöllistä toimintaa ja palvelevat laajalti jäsenistöään.

Erilaiset matalan kynnyksen talot palveluineen tarjoavat suurelle joukolle asiakkaita luontevan mahdollisuuden liittyä lähiyhteisöönsä ja näin osaltaan ennaltaehkäisevät syrjäytymistä.

Terveyslautakunta on antanut on antanut asiasta oman lausuntonsa 23.8.2012 (§ 8). Terveyslautakunta on lausunnossaan käsitellyt aihetta mielenterveyskuntoutujien palvelujen näkökulmasta.

Esittelijä

Hallintokeskus on pyytänyt sosiaalilautakunnalta 30.11.2012 mennessä lausuntoa kaupunginhallitukselle alla olevasta kaupunginvaltuuston 6.6.2012 hyväksymästä sosiaali- ja terveystoimen organisaation uudistamiseen liittyvästä valtuutettu Eija Loukoilan toivomusponnosta, joka kuuluu seuraavasti:

"Kaupunginvaltuusto edellyttää, että selvitetään mahdollisuus järjestää pitkäaikaista tukea ja huolenpitoa tarvitseville vanhuksille, vammaisille ja mielenterveys- ja päihdeongelmallisille tarpeeksi heille sopivia yhteisöllisiä avohoidon toimintamuotoja ja palveluasuntoja."

Esittelijä

sosiaalijohtaja
Paavo Voutilainen

Lisätiedot

Tuula Poikonen, vammaistyön päällikkö, puhelin: 310 43149
tuula.poikonen(a)hel.fi

Otteet

Ote
Kaupunginhallitus

Päätöshistoria

Terveyslautakunta 23.10.2012 § 257

HEL 2012-010138 T 00 00 03

Päätös

Terveyslautakunta päätti antaa pitkäaikaista tukea tarvitseville vanhuksille, vammaisille ja mielenterveys- ja päihdeongelmallisille henkilöille tarkoitettujen avohoidon toimintamuotojen ja palveluasuntojen riittävyttä koskevasta toivomusponnosta seuraavan, esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon:

"Virastojen välinen työnjako ja siihen suunnitellut muutokset

Terveyslautakunta toteaa, että Helsingissä tällä hetkellä voimassa olevan työnjaon mukaisesti terveyskeskus vastaa pääsääntöisesti mielenterveyskuntoutujien avohoidosta ja kuntouttavasta asumisesta sekä kaikkien 18 vuotta täyttäneiden kotisairaanhoidosta. Sosiaalivirasto vastaa pääsääntöisesti vammaisten, päihdeongelmaisten ja vanhusten avopalveluista ja erilaisista tuetuista asumispalveluista. Virastoilla on yhteinen SAS-toiminta (selvittely-arviointi-sijoitus) ja hoitoketjuryhmä, jotka huolehtivat kummankin viraston asiakkaiden sijoittumisesta eri asumismuotoihin.

Sosiaali- ja terveystoimen organisaation uudistamisen yhteydessä yhdistetään 1.1.2013 alkaen mielenterveys- ja päihdepalveluja yhteen osastoon ja vanhus-, kotihoito-, sairaala- ja kuntoutuspalveluja toiseen osastoon vammaispalvelujen sijoituessa kolmanteen osastoon. Tällöin tulee mahdolliseksi kehittää palveluja uudella tavalla nykyisten organisaatorajojen muuttuessa ja osin poistuessa.

Tätä lausuntoa on valmisteltu sosiaaliviraston ja terveyskeskuksen yhteistyönä ja sovittu, että tässä terveyslautakunnan lausunnossa käsitellään aihetta mielenterveyskuntoutujien osalta. Vanhusten, vammaisten ja päihdeongelmaisten henkilöiden osalta viitataan sosiaalilautakunnan vastaavaan lausuntoon. Kummankin lautakunnat pitävät tärkeänä jo nykyisinkin toteutettavien, pöytäkirjassa mainittujen yhteisöllisten toimintamuotojen kehittämistä ja niiden riittävyyden arviointia.

Mielenterveyskuntoutujien avohoidon toimintamuodot

Terveyskeskuksen psykiatrisessa avohoidossa tarjotaan pitkäaikaista tukea tarvitseville mielenterveyskuntoutujille hoito- ja kuntoutuspalveluja. Poliklinikoiden toimintaterapiassa on tarjolla myös toiminnallisia ryhmiä. Palvelut suunnitellaan ja jaksotetaan yksilöllisesti tehden moniammatillista ja potilasta ja hänen läheistään osallistavaa yhteistyötä. Yhteistyötä tehdään myös kolmannen sektorin toimijoiden kanssa erityisesti yhteisöllisten toimintamuotojen toteuttamisessa ja kehittämisessä.

Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut

Mielenterveyskuntoutujien asuminen järjestetään ensisijassa kuntoutujan omassa kodissa riittävien ja tarpeenmukaisesti joustavien tukipalvelujen varassa. Henkilön on mahdollista saada psykiatrisen kotihoitotiimin palveluja. Kuntouttavia asumispalveluja voidaan tarjota silloin kun tavoitteena on siirtyä määräaikaisen kuntoutusjakson jälkeen itsenäisempään asumiseen.

Enemmän tukea tarvitseville on tarjolla palveluasumista, jonka paikkamäärää on viime vuosina lisätty, koska jonotusajat ovat olleet

pitkiä. Paikkojen määrää tarkastellaan säännöllisesti toimintaa arvioitaessa.

Myös uusia asumismuotoja on kehitetty perustamalla mm. itsenäisen asumisen ja palveluasumisen välimaastoon sijoittuva asumispalveluyksikkö Niemikotisäätiön kanssa. Asumisryhmämuotoisessa palvelussa lähekkäin sijaitsevista, mutta erillisissä asunnoissa asuville kuntoutujille tarjotaan asumisen ja arkitoimintojen tukipalveluja. Asumisryhmäyksiköissä on myös yhteisiä toiminta- ja oleskelutiloja. Asumisratkaisuja valittaessa pyritään henkilölle takaamaan yhtäältä riittävä yksityisyys ja toisaalta tarvittava yhteisöllisyys hänen yksilöllisten toiveidensa ja tarpeidensa mukaisesti.

Terveysvaikutusten arviointi

Mielenterveyskuntoutujien avohoidon palvelujen ja itsenäistä asumista tukevien palvelujen ja palveluasumisen tavoitteena on mahdollistaa toimintakykyä ylläpitävä ja edistävä arki ja näin mahdollisuus elää täysipainoista ja itsenäistä elämää sairauden ja sen oireiden asettamissa rajoissa. Tämä edellyttää oikea-aikaisia ja riittäviä palveluja. Yhteisöllisten palvelujen avulla voidaan tukea henkilöä pitämään yllä yhteyksiä muihin ihmisiin. Yhteisöllisyys voi ehkäistä yksinäisyyttä ja ylläpitää ja kehittää sosiaalisia taitoja. Palvelujen riittämättömyys tai niiden kohtuuttoman pitkä jonottaminen voi olla terveydentilan ja toimintakyvyn kannalta haitallista."

Esittelijä

toimitusjohtaja
Matti Toivola

Lisätiedot

Hanna-Leena Nuutinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 42662
hanna-leena.nuutinen(a)hel.fi